

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ-ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

**«ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑ ΟΥΣΙΟΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ
ΧΡΗΣΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ»**

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: ΔΡ.ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΛΚΙΑ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΒΑΛΒΗ ΕΛΕΝΗ, ΒΑΛΛΑ ΙΩΣΗΦΙΝΑ, ΕΤΜΕΚΤΖΟΓΛΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΖΩΓΑΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΑ, ΜΙΧΕΛΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΣΕΧΟ
ΤΖΟΑΝΑ, ΦΛΕΡΙΑΝΟΣ ΛΕΥΤΕΡΗΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΒΑΛΒΗ ΕΛΕΝΗ, ΒΑΛΛΑ ΙΩΣΗΦΙΝΑ, ΜΙΧΕΛΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του μαθήματος «**Εμπειρική Εγκληματολογία**» με διδάσκουσα και επιστ.υπεύθυνη την Καθηγήτρια Χριστίνα Ζαραφωνίτου, σε δύο στάδια:

- **Ακαδ.έτος 2012-13:** πιλοτική έρευνα στη Δ' Μονάδα υποκαταστάτων του ΟΚΑΝΑ (Κέντρο υγείας ΣΩΤΗΡΙΑ) σε υπαγόμενους σε Μεθαδόνη
- **Ακαδ.έτος 2013-14:** η παρούσα έρευνα, η οποία διεξήχθη το διάστημα **26/11/2013** έως **17/01/2014** στη Μονάδα υποκαταστάτων χορήγησης βουπρενορφίνης του «**Αττικού**» νοσοκομείου

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

- Ακολουθήθηκε η **διαδικασία** έγκρισης αδειών από τον ΟΚΑΝΑ με την κατάθεση σχετικού αιτήματος, του περιεχομένου του οδηγού συνέντευξης, της περιγραφής της μεθοδολογίας καθώς και των σχετικών με τη συναίνεση των συνεντευξιαζομένων και το σεβασμό των προσωπικών δεδομένων από πλευράς των συνεντευκτών.
- Μεθοδολογία που επιλέχθηκε: **ερωτηματολόγιο-συνέντευξη** με πολλές ανοικτές ερωτήσεις.
- Συμπλήρωση των ερωτηματολογίων με **προσωπική συνέντευξη**.
- Συμπληρώθηκαν **95** ερωτηματολόγια με **54** ερωτήσεις, το καθένα.
- Λόγω του ποιοτικού χαρακτήρα των ερωτήσεων, οι απαντήσεις αναλύθηκαν με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου.

ΔΕΙΓΜΑ

- Το δείγμα αποτέλεσαν άτομα που συμμετείχαν στο πρόγραμμα κατά την περίοδο που διεξάγονταν οι έρευνες και οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν μέσω δομημένου ερωτηματολογίου, το οποίο περιελάμβανε **κλειστού** και **ανοικτού** τύπου ερωτήσεις.
- Ρητή ήταν η δέσμευση της ερευνητικής ομάδας απέναντι στους συνεντευξιαζόμενους για τη **διασφάλιση του απορρήτου των προσωπικών δεδομένων**, καθώς τα βασικά προσωπικά τους στοιχεία που δήλωσαν ήταν μόνο το φύλο και η ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκαν.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

- Η διερεύνηση του φόβου του εγκλήματος και των ανασφαλειών των ουσιο-εξαρτημένων ατόμων που υπάγονται σε προγράμματα χορήγησης υποκατάστατων,
- Τυχόν εμπλοκή τους στο εγκληματικό φαινόμενο ως δράστες ή/και θύματα,
- Οι ανάγκες και προσδοκίες τους,
- Οι προτάσεις τους για βελτίωση της διαδικασίας της κοινωνικής τους επανένταξης.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ

- Θεραπεία υποκατάστασης («φαρμακοθεραπεία αγωνιστή», «θεραπεία αντικατάστασης αγωνιστή» «θεραπεία βοηθούμενη από αγωνιστή»): *«η υπό ιατρική παρακολούθηση χορήγηση, μιας συνταγογραφούμενης ψυχοτρόπου ουσίας σε εξαρτημένα άτομα η οποία σχετίζεται από φαρμακολογικής άποψης με την ουσία που προκάλεσε την εξάρτηση».*
- Σκοπός: η **ελάττωση** και στη συνέχεια η **εξάλειψη** της εξάρτησης από ναρκωτικές ουσίες σε συνδυασμό με ψυχοκοινωνική υποστήριξη.
- Προσέγγιση μείωσης της βλάβης: *το άτομο καθίσταται ικανό να αντεπεξέρχεται στις οικογενειακές, εργασιακές και κοινωνικές του υποχρεώσεις.*
- Περιορίζει τους **κινδύνους υγείας** (μολυσματικές, μεταδοτικές νόσους, όπως είναι η μόλυνση από HIV ή διαφόρων τύπων ηπατίτιδες).

(EMCDDA, 2004, ΚΕΘΕΑ, 2004-2005, ΕΚΤΕΠΝ 2005)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ

- Χορήγηση **μεθαδόνης, βουπρενορφίνης** υπό ιατρική παρακολούθηση
- Αποφεύγεται ο κίνδυνος νοθείας με αδρανείς ή επικίνδυνες ουσίες
- Μηδενίζεται ο κίνδυνος υπερδοσολογίας (overdose)
- Χορηγούνται **δωρεάν**
- Δεν χρειάζεται να καταφεύγει κανείς στην παρανομία για να τα εξασφαλίσει
- Χορηγούνται υπό μορφή πόσιμου διαλύματος ή ταμπλέτας με αποτέλεσμα να μειώνονται οι κίνδυνοι από την ενδοφλέβια ή ενδομυϊκή χρήση της ηρωίνης (αποστήματα, θρομβώσεις, μετάδοση ασθενειών κ.λπ.)

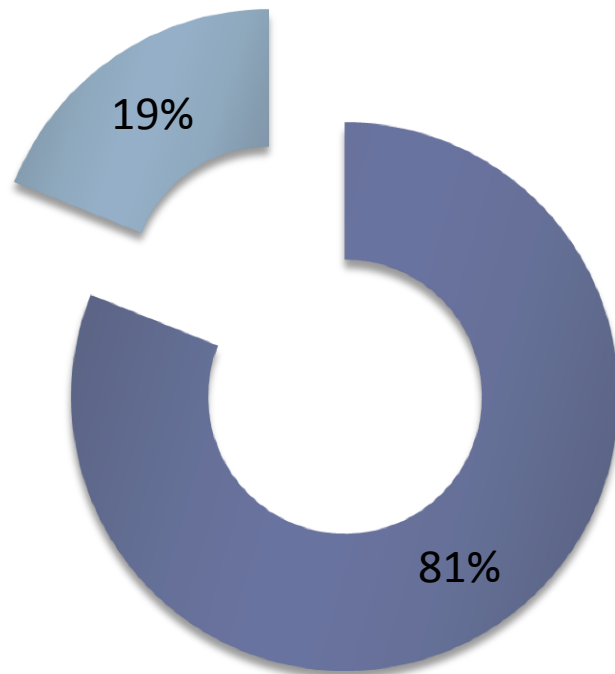
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ

- Η θεραπεία συνοδεύεται από **ιατρική περίθαλψη**
- Ο υπαγόμενος στο πρόγραμμα ελέγχει την κατάσταση της **υγείας** του και αντιμετωπίζει πιθανά προβλήματα που έχει
- Το πρόγραμμα του παρέχει **ψυχολογική υποστήριξη**, η οποία βοηθάει σημαντικά όχι μόνο στην απεξάρτησή του αλλά και στην ομαλή ένταξή του στην κοινωνία

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Φύλο

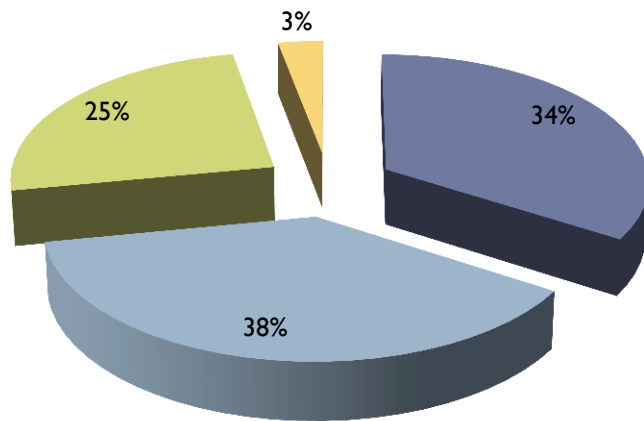
■ Άνδρες ■ Γυναίκες

- Σε αντίθεση με το γενικό πληθυσμό που υπερτερούν οι γυναίκες, στο δείγμα μας υπερτερούν οι άνδρες, φαινόμενο που συναντάται σε πλήθος ερευνών τέτοιου είδους

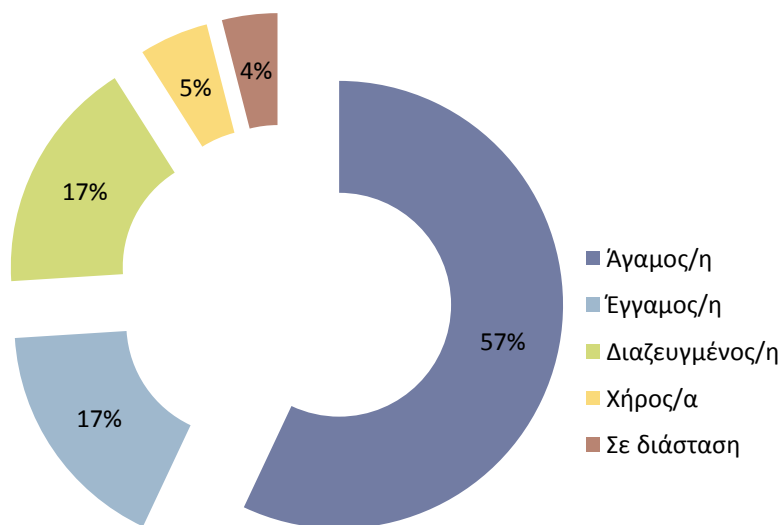
Ηλικιακές κατηγορίες

■ 20-34 ετών ■ 35-44 ετών ■ 45-59 ετών ■ 60 ετών και άνω

➤ Το ηλικιακό φάσμα του δείγματος είναι ευρύ, ωστόσο η γενική εικόνα αντανακλά μεγαλύτερες ηλικίες: η πλειονότητα ανήκει στις ομάδες **20-34 ετών (34%)** και **35-44 ετών (38%)**. Ακολουθούν οι ηλικιακές κατηγορίες **45-49 ετών (25%)** και **60 ετών και άνω (3%)**

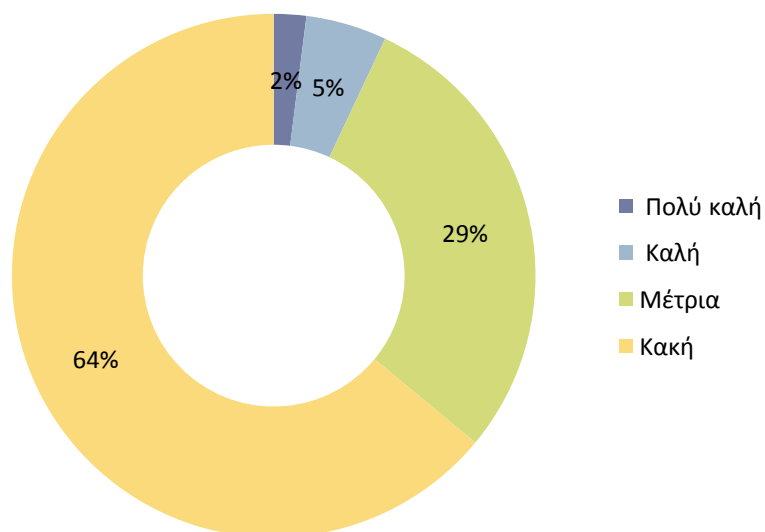
Οικογενειακή κατάσταση

- Σχετικά με την οικογενειακή τους κατάσταση: οι περισσότεροι είναι άγαμοι/ες **(57%)**
- Οι έγγαμοι και οι διαζευγμένοι: **34%**
- Οι τελούντες σε χηρεία: **5%**
- Οι ευρισκόμενοι σε διάσταση: **4%** του δείγματος

Οικονομική κατάσταση

► Δηλούμενη από το δείγμα οικονομική κατάσταση

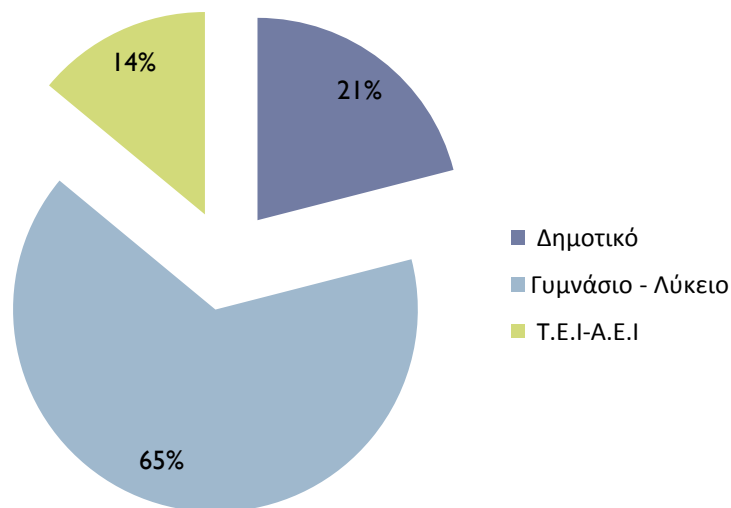
Κακή: 64%

Μέτρια: 29%

Καλή: 5%

Πολύ καλή: 2%

Εκπαιδευτικό επίπεδο

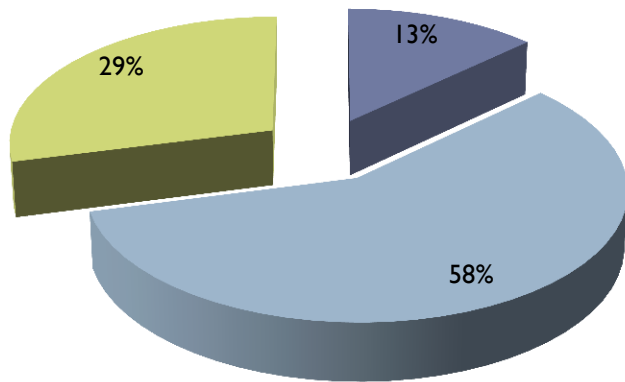

- Το **65%** του δείγματος μας έχει αποφοιτήσει από τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Το **21%** αποφοίτησε από την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- Το **14%** από την Τριτοβάθμια εκπαίδευση
- *Ωστόσο λόγω έλλειψης επαγγελματικής κατάρτισης των περισσότερων δεν είναι εφοδιασμένοι κατάλληλα, ώστε να επιβιώσουν σε μια ανταγωνιστική αγορά εργασίας.*

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

Σε ποια ηλικία ξεκινήσατε τη
χρήση ναρκωτικών;

■ Προεφηβική Ηλικία ■ Εφηβική Ηλικία
■ Ενηλικίωση

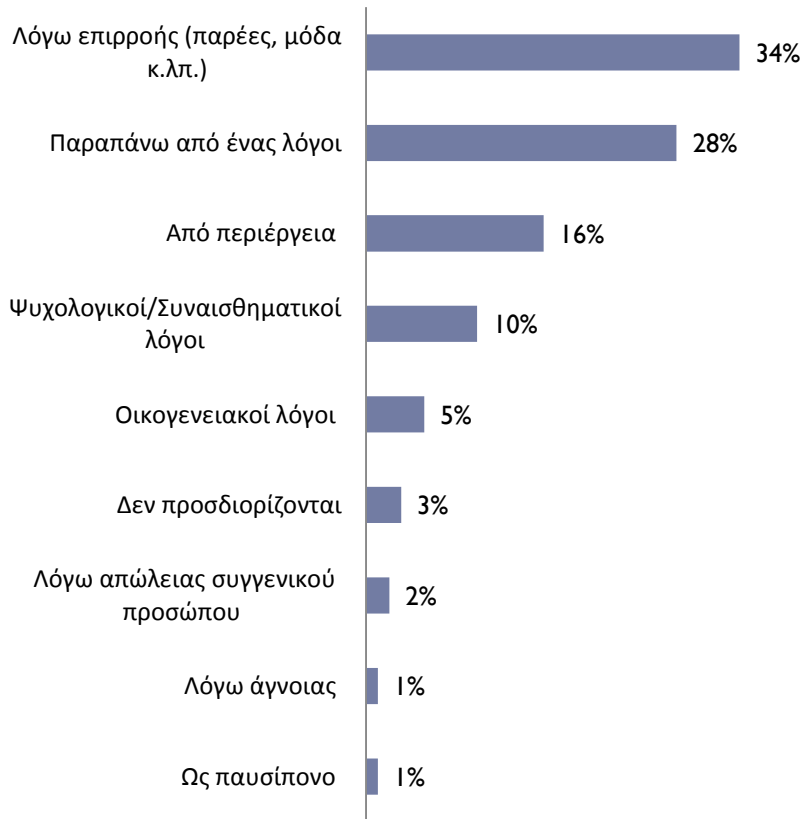

**Έναρξη της χρήσης
ναρκωτικών ουσιών:**

- το **58%** του δείγματος στην εφηβική ηλικία,
- το **13%** στην προεφηβική ηλικία και
- το **29%** στην ενηλικίωση.

ΛΟΓΟΙ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΟΥΣΙΟΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Λόγοι έναρξης της χρήσης ναρκωτικών ουσιών

Κυριότεροι λόγοι ουσιοεξάρτησης:

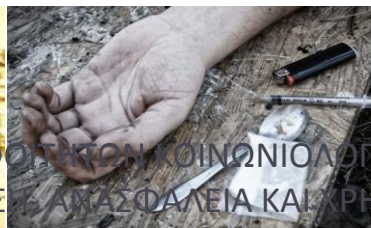
- «λόγω επιρροής» (34%),
- «από περιέργεια» (16%),
- η συμβολή πολλών παραγόντων (28%).

«Στα ναρκωτικά έπεσα πιο νωρίς επειδή ήμουν στη φάρα [Ρομά] και έκανα εμπόριο. Όταν τα βλέπεις, τα ακουμπάς και τα μυρίζεις δεν γίνεται να μην επιθυμείς να τα δοκιμάσεις»

ΝΑΡΚΩΤΙΚΗ ΟΥΣΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ – ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

«Με τι είδους ναρκωτικά ξεκινήσατε;»

- χασίς (58%)
 - ηρωίνη (14%)
 - χάπια (4%)
 - βενζινόκολλα (4%)
 - κοκαΐνη (2%)
 - χρήση πολλών διαφορετικών ναρκωτικών ουσιών (18%)
- **93%** των ερωτηθέντων: υπήρξε αλλαγή ως προς το είδος το ναρκωτικών
- Σταδιακά παρατηρείται **πολυτοξικομανία** των χρηστών:
- είτε προς όλες τις «προσφερόμενες» ναρκωτικές ουσίες (57%),
 - είτε συνδυάζοντας μερικές εξ αυτών (21%)
 - υπάρχουν όμως και απαντήσεις που αναφέρονται σε μία μόνο ναρκωτική ουσία ως προς την αλλαγή χρήσης και συγκεκριμένα την ηρωίνη (18%), την κοκαΐνη (2%) και τα χάπια (2%).

ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Δεδομένου ότι ο νόμος προβλέπει προηγούμενες απόπειρες απεξάρτησης πριν τα άτομα γίνουν δεκτά στα προγράμματα χορήγησης υποκαταστάτων:

- **96%** του δείγματος έχει προσπαθήσει να απεαρτηθεί πλήρως από τις ναρκωτικές ουσίες, πριν την ένταξη της στο πρόγραμμα χορήγησης βουπρενορφίνης
- **75%** περισσότερες από 3 φορές

ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Λόγοι αποτυχίας των προσπαθειών απεξάρτησης

Σχόλια συνεντευξιαζόμενων

- «Είναι θέμα μυαλού. Μια «παραμύθα» που σε παραμυθιάζει κάθε μέρα»
- «Νόμιζα ότι θα μπορούσα να συμβαδίσω και με τις δύο πλευρές»
- «Όταν είσαι κάτω λες, άντε να πιούμε μια φορά, δεν πειράζει. Και μετά κολλάς»
- «Η μαστούρα πάντα σε ταλανίζει»

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

- Παρόλες τις δυσκολίες που φαίνεται να διαπιστώνονται στις προσπάθειες απεξάρτησης, οι ερωτηθέντες διατηρούν μια αισιόδοξη στάση ως προς τη μελλοντική σχέση τους με τις ναρκωτικές ουσίες:
- **79%** του δείγματος πιστεύει και θέλει κάποια στιγμή να καταφέρει να απεξαρτηθεί πλήρως από τα ναρκωτικά

Χ.ΖΑΡΑΦΩΝΙΤΟΥ & ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ:
ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ, ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ 17-6-2015

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

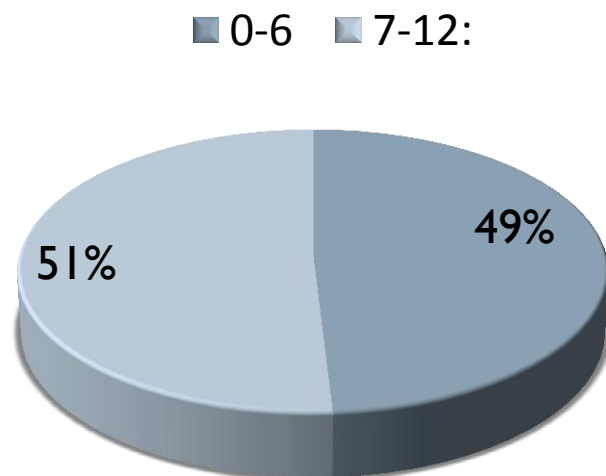
Τρόπος ένταξης στο πρόγραμμα

Από τους **95** ερωτώμενους: οι **42** απάντησαν ότι εντάχθηκαν «κατ' εξαίρεση»

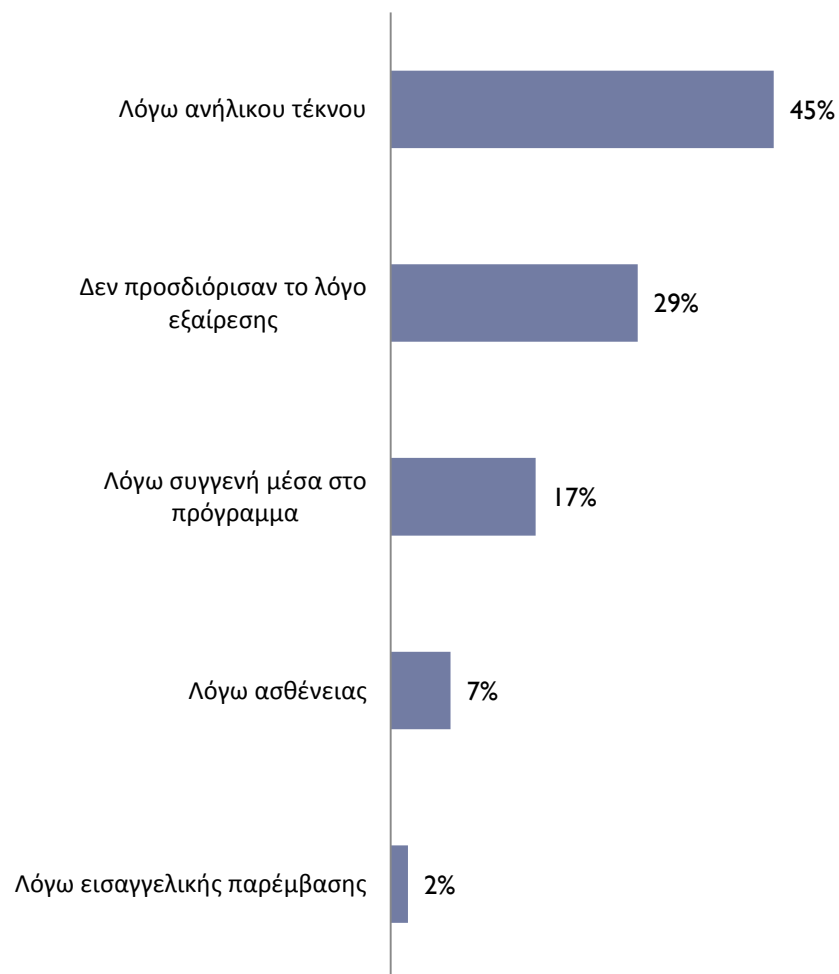
- Οι «εξαιρετικοί» λόγοι αφορούν:
 - την ύπαρξη ανήλικου τέκνου (**45%**),
 - συγγενή που ήδη παρακολουθεί το πρόγραμμα (**17%**),
 - ασθένεια (**7%**) και
 - εισαγγελική παρέμβαση (**2%**).
 - **29%** δεν προσδιόρισε λόγο εξαίρεσης
-
- Μέσος όρος στη λίστα αναμονής: 6 με 7 χρόνια, για όσους δεν είχαν ενταχθεί κατ' εξαίρεση.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

Πόσο καιρό βρισκόσασταν στη λίστα αναμονής;

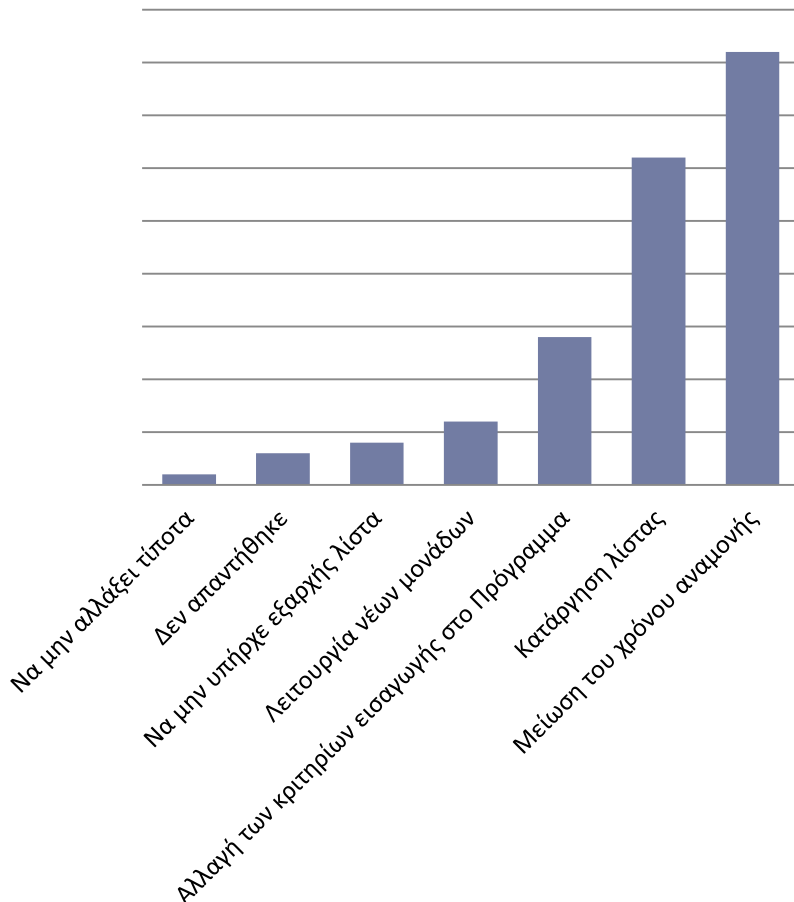
Λόγοι εισόδου στο πρόγραμμα

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

Προτεινόμενες αλλαγές ως προς τη λίστα αναμονής

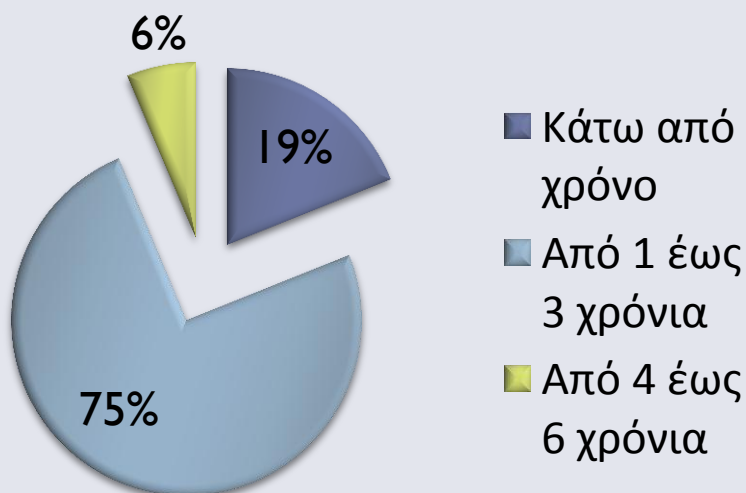
Σχόλια συνεντευξιαζόμενων

- «Είναι αστείο να υπάρχει λίστα αναμονής, όταν δεν υπάρχει χρόνος για αναμονή της ίδιας της ζωής»
- «Για να μπει κάποιος πρέπει να βγει κάποιος άλλος, όταν δεν βγαίνει κανείς κολλάει η σειρά».

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

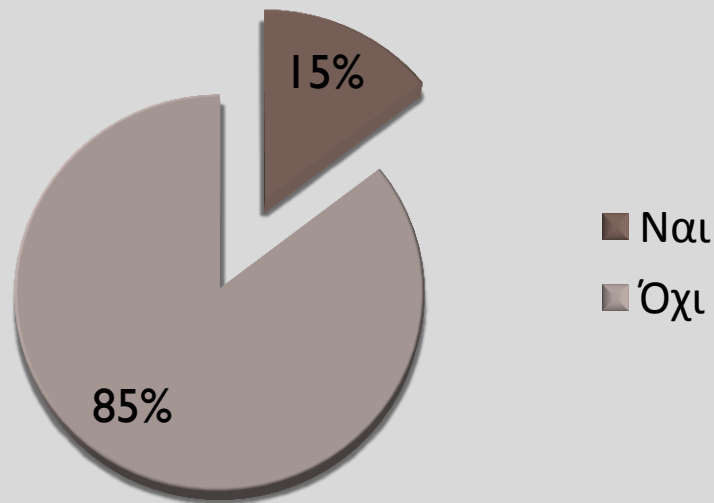
Πόσο καιρό βρίσκεστε στο πρόγραμμα;

➤ Τα θεραπευτικά προγράμματα διαφέρουν τόσο ως προς τη **διάρκεια**, όσο και ως προς τους **στόχους** τους, ανάλογα εάν αποβλέπουν στην **απεξάρτηση** ή στον **περιορισμό των επιβλαβών συνεπειών**, όπως είναι η **μείωση του ποσοστού θνησιμότητας** και της **νοσηρότητας των χρηστών**.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

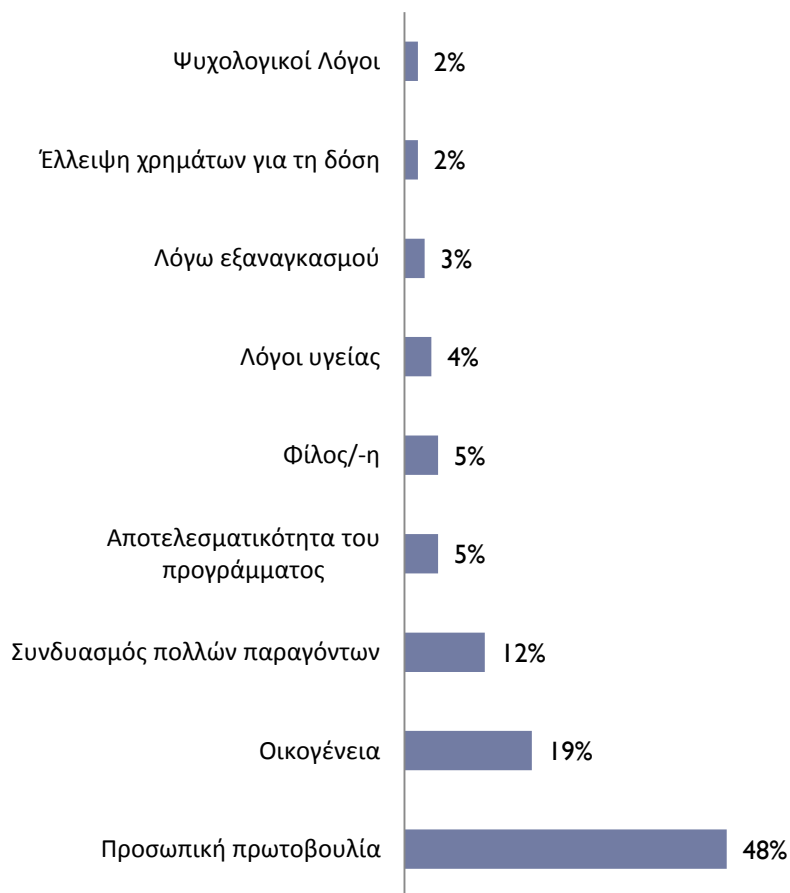
Έχετε ενταχθεί σε άλλα
προγράμματα
υποκαταστάτων;

- Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (**85%**) έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή με ένα τέτοιου είδους πρόγραμμα
- Αντίθετα, μόνο το **15%** έχει ενταχθεί κατά το παρελθόν σε άλλα προγράμματα υποκαταστάτων

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

Λόγοι ένταξης στο πρόγραμμα

- η «προσωπική πρωτοβουλία» **(48%)** αποτελεί τον κύριο λόγο εισαγωγής των υπαγομένων στο πρόγραμμα,
- ακολουθεί η «οικογένεια» **(19%)**
- συμβολή πολλών παραγόντων **(12%)**.
- **2%-5%** αναφέρονται σε λόγους υγείας, εξαναγκασμού, ψυχολογικούς, στην έλλειψη χρημάτων για τη λήψη της δόσης και σε κάποιον/α φίλο/η.

ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

- **51%:** την πλήρη απεξάρτηση από τις ναρκωτικές ουσίες (τόσο από τα ναρκωτικά όσο και από τα υποκατάστατα),
 - **17% :** περισσότερες από μία προσδοκίες,
 - **15%:** δεν έχει καμία προσδοκία,
 - **9%:** παροχές από το πρόγραμμα,
 - **2%-3% :** βελτίωση της καθημερινότητας, ψυχολογική υποστήριξη, εύρεση εργασίας και επανένταξης.
-
- Η πλειονότητα των ερωτηθέντων δήλωσε ότι βρίσκεται «πολύ κοντά» **(29%)** και «κοντά» **(27%)** στην εκπλήρωση των προσδοκιών τους.

Θετικές αλλαγές μετά την ένταξη στο πρόγραμμα

- η απαλλαγή από το καθημερινό πρόβλημα του χρήστη να βρει τη δόση του **(18%)**,
- Η επανένταξη στο κοινωνικό σύνολο **(16%)**,
- **11%** δήλωσε «βρήκα τον εαυτό μου».

Χαρακτηριστική, όσον αφορά το πρόγραμμα, είναι φράση ενός εκ των υπαγομένων:

«Χωρίς το πρόγραμμα, δε μπορώ να υπάρξω. Η χρήση είναι βάσανο και το πρόγραμμα είναι βάλαμο».

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

Προβλήματα που αντιμετώπισαν στο πρόγραμμα

- δεν υπήρξε «κανένα θετικό αποτέλεσμα» (49,5%).
- «ψυχοσωματικές επιπτώσεις της Βουπρενορφίνης» (12%)
- «δυσκολίες προσαρμογής στο πρόγραμμα» (9,5%),
- «υπολειτουργία του προγράμματος» (6%),
- «στίγμα του τοξικομανή» (4%),
- «επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης» (3%),
- «αντιπαραθέσεις μεταξύ των υπαγομένων» (2%) και
- χωρίς απάντηση 14%

Συμβολή του προγράμματος στην κοινωνική επανένταξη

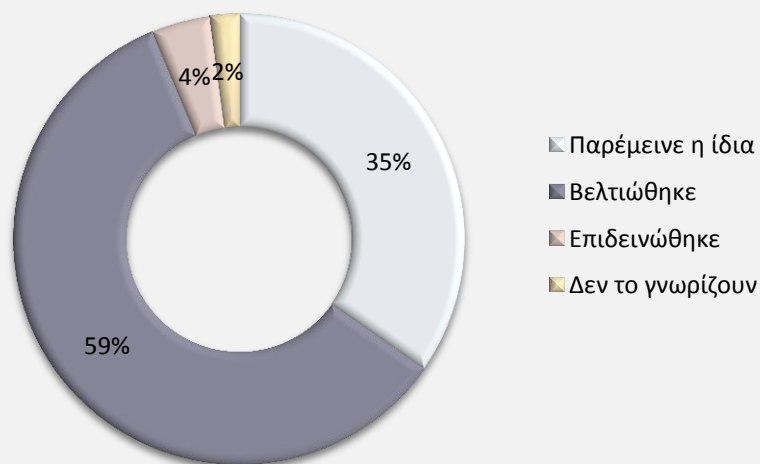
- **58%:** καλύτερη αντιμετώπιση από τον κοινωνικό περίγυρο μετά την ένταξη στο πρόγραμμα
- **26% :** καμιά διαφορά από την ένταξή τους στο πρόγραμμα ως προς τις στάσεις του κοινωνικού τους περιγυρου απέναντί τους

«Τώρα που είστε στο πρόγραμμα έχετε μεγαλύτερες πιθανότητες για επαγγελματική αποκατάσταση;»

- **43%** απάντησε θετικά,
 - **41%** αρνητικά [λόγω κρίσης, επειδή δεν είχαν καθαρό ποινικό μητρώο, λόγω στιγματισμού, λόγω ωραρίου του Προγράμματος, λόγω ασθενείας]
 - **14%** είτε δεν ενδιαφέρεται να εργασθεί είτε εργάζεται ήδη,
 - **2%** δεν γνωρίζω/δεν απαντώ.
-
- *Παρόλα αυτά, αν και θεωρούν ότι έχουν μεγιστοποιηθεί οι πιθανότητες τους λόγω του προγράμματος η κρίση θα τους δυσκολέψει*

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

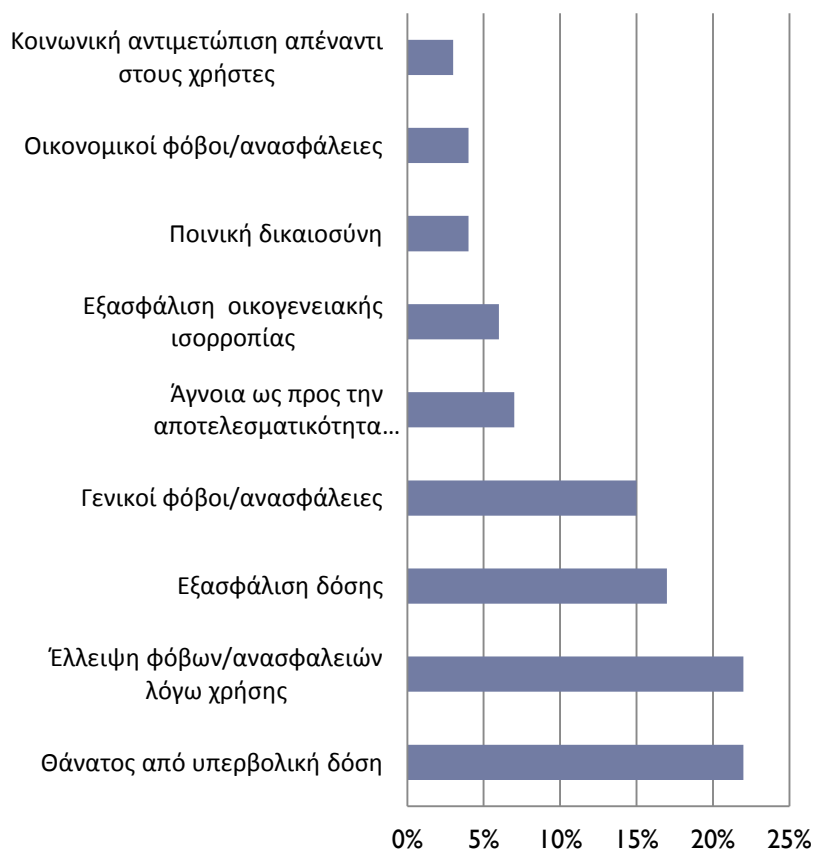
Κατάσταση της υγείας

- Το **59%** των ενταγμένων στο πρόγραμμα δήλωσαν ότι «βελτιώθηκε»,
- **35%** ότι «παρέμεινε ίδια» (είτε δεν είχαν τίποτα ποτέ, είτε η κατάσταση της υγείας τους τώρα είναι όπως ήταν και εκτός προγράμματος) και
- **4%** ότι υπήρξε επιδείνωση

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

Ποιοι ήταν οι φόβοι και οι ανασφάλειές σας πριν την ένταξη στο πρόγραμμα;

➤ **22%:** ο μεγαλύτερος φόβος του είναι ο **«θάνατος από υπερβολική δόση»**

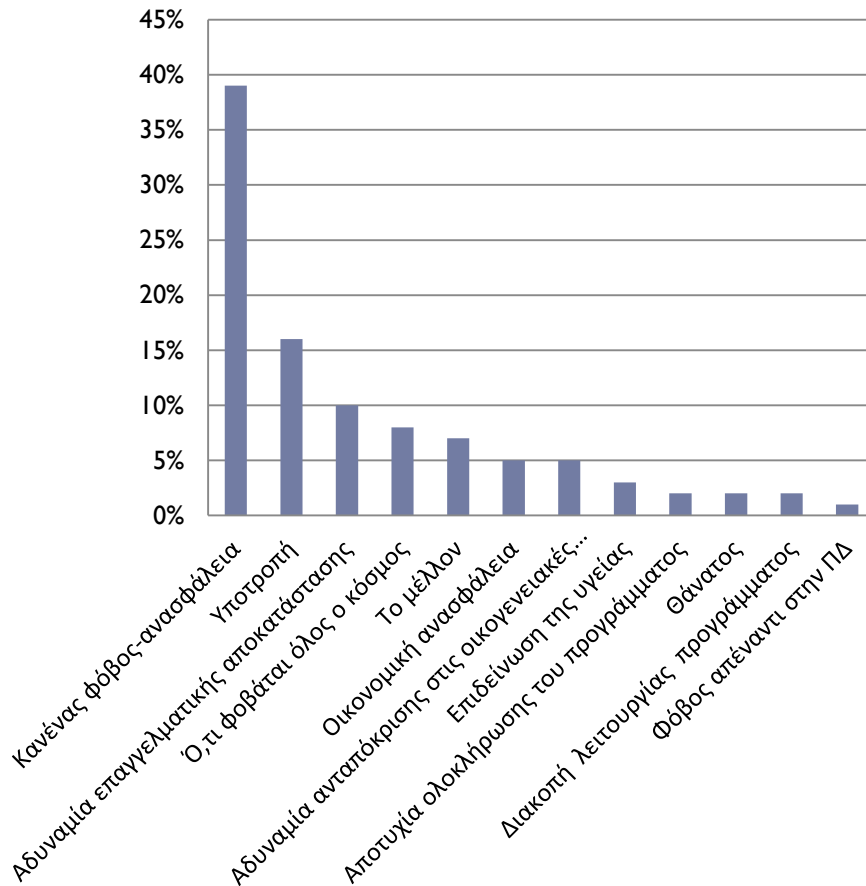
➤ **22%:** λόγω της χρήσης υπάρχει **έλλειψη φόβων και ανασφαλειών**

Σχόλιο συνεντευξιαζόμενου:

➤ **«στη χρήση φοβάσαι τα πάντα»**

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

Ποιοι είναι οι μεγαλύτεροι φόβοι και οι ανασφάλειές σας τώρα;

- Αν και οι περισσότεροι μας δήλωσαν ότι **δεν διακατέχονταν από φόβους και ανασφάλειες** το διάστημα ένταξης τους στο πρόγραμμα,
- ένα μικρό δείγμα των ερωτώμενων της έρευνάς μας φοβόταν να **μην υποτροπιάσει**.

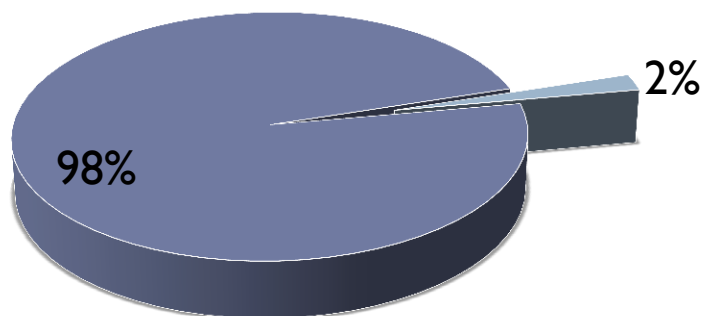
Σχόλιο Συνεντευξιζόμενου:

«Πάντα υπάρχει στο πίσω μέρος του μυαλού μου ότι μπορεί να ξανακυλήσω»

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΒΟΥΠΡΕΝΟΡΦΙΝΗΣ

Θα προτείνατε σε άλλους
χρήστες παρόμοια
προγράμματα;

■ Ναι ■ Όχι

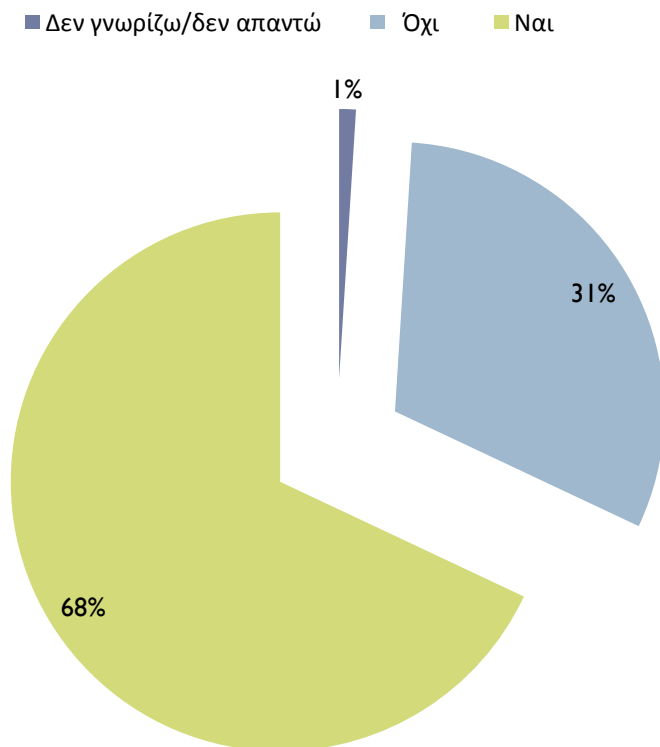
- ▶ **98%:** θα πρότεινε σε άλλους χρήστες να ακολουθήσουν παρόμοια προγράμματα

Αιτιολογία:

- ▶ αποτελεσματικότητα του προγράμματος» **(78%)**
- ▶ «βελτίωση της ποιότητας της ζωής» **(22%)**
- Υπάρχουν και εκείνοι που αν και θα πρότειναν τα προγράμματα υποκαταστάτων **προτιμούν τα στεγνά**

ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

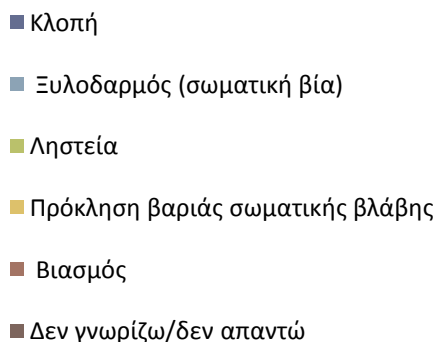
Θυματοποίηση των υπαγομένων στο πρόγραμμα

- **68%:** έχει πέσει θύμα εγκληματικής ενέργειας
- **37%:** θυματοποιήθηκαν πρόσφατα [2011-2014]

ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Είδος θυματοποίησης

- κλοπή **(56%)**,
- ξυλοδαρμός (σωματική βία) **(30%)**,
- ληστεία **(4%)**,
- πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης **(3%)**,
- βιασμός **(3%)**

Επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση

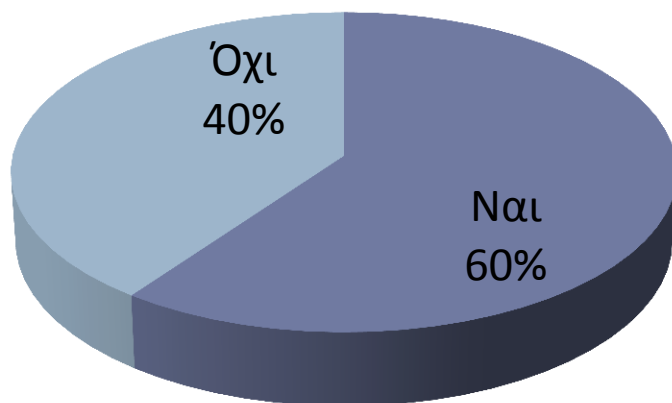
- **74%** : έχει γίνει θύμα παραπάνω από **1 φορά**
- **77%**: τρεις ή περισσότερες φορές

ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- **65%** του δείγματος θυματοποιήθηκε από άγνωστους χρήστες
- **26%** από γνωστούς
- **63%** δεν κατήγγειλε τη θυματοποίηση του στην αστυνομία ή σε κάποιον άλλον φορέα
- Από το **29%** που το κατήγγειλε, το **63%** εξ' αυτών κατέφυγε στην αστυνομία
- Όσοι δεν το κατήγγειλαν, κυρίως υποστήριξαν ότι **δεν περίμεναν να έχει κανένα αποτέλεσμα (61%)**

ΣΧΕΣΕΙΣ ΧΡΗΣΤΩΝ-ΑΣΘΕΝΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Νιώθετε πιο ασφαλής μετά την ένταξή σας στο πρόγραμμα;

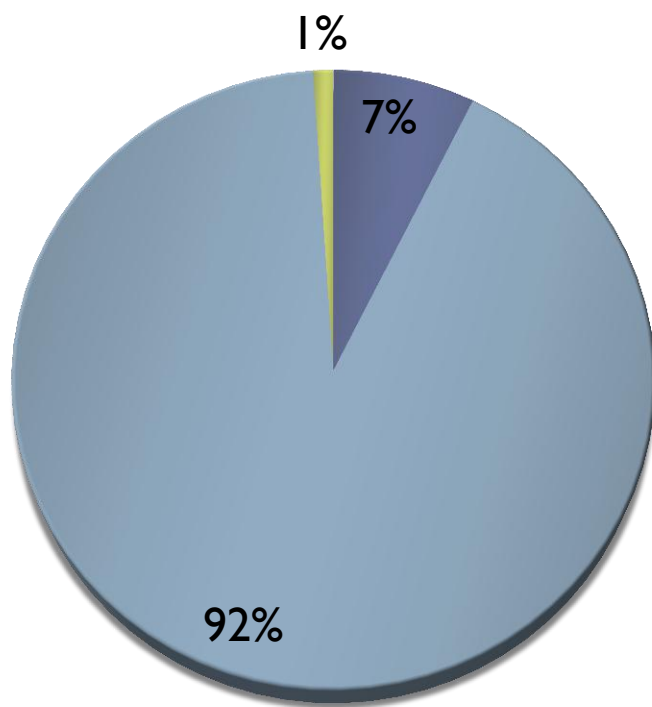

- **60%** απάντησε **θετικά** με το επιχείρημα ότι δεν είναι πλέον αναγκασμένο να συχνάζει στα στέκια όπου πήγαινε για να αγοράσει την δόση του
- **40%** απάντησε αρνητικά – επρόκειτο για άτομα οικονομικά ευκατάστατα και δεν ήταν εξ αρχής υποχρεωμένοι να συχνάζουν στις 'πιάτσες'

Σχόλιο ενός ερωτηθέντος :
«Όχι, γιατί δεν είμαι υπνωτισμένος πια»

Διαπράξατε έγκλημα όσο είστε στο πρόγραμμα;

■ Ναι ■ Όχι ■ Δεν απάντησαν

➤ **92%** του δείγματος
απάντησε **αρνητικά**

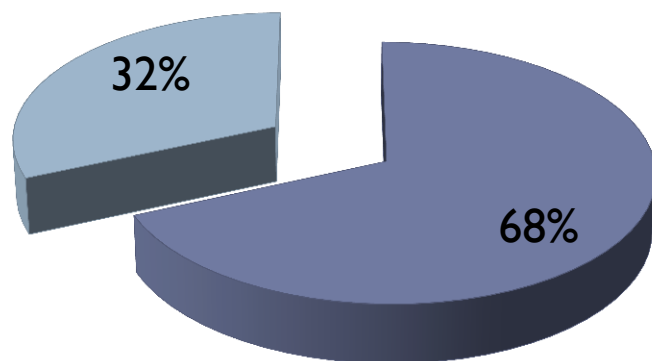
➤ Επομένως επιβεβαιώνεται η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων με υποκατάστατα στα οποία ένας από τους βασικούς τους στόχους είναι και η μείωση της εγκληματικότητας

ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Έχετε διαπράξει κάποιο αδίκημα;

■ Ναι

■ Όχι

- Στην ερώτηση «έχετε διαπράξει ποτέ εσείς οι ίδιοι κάποιο ποινικό αδίκημα;» η πλειονότητα του δείγματος **(68%)** απάντησε *καταφατικά* έναντι όσων απάντησαν *αρνητικά* **(32%)**.

ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Τα **ποινικά αδικήματα** που ανέφεραν ότι διέπραξαν είναι:

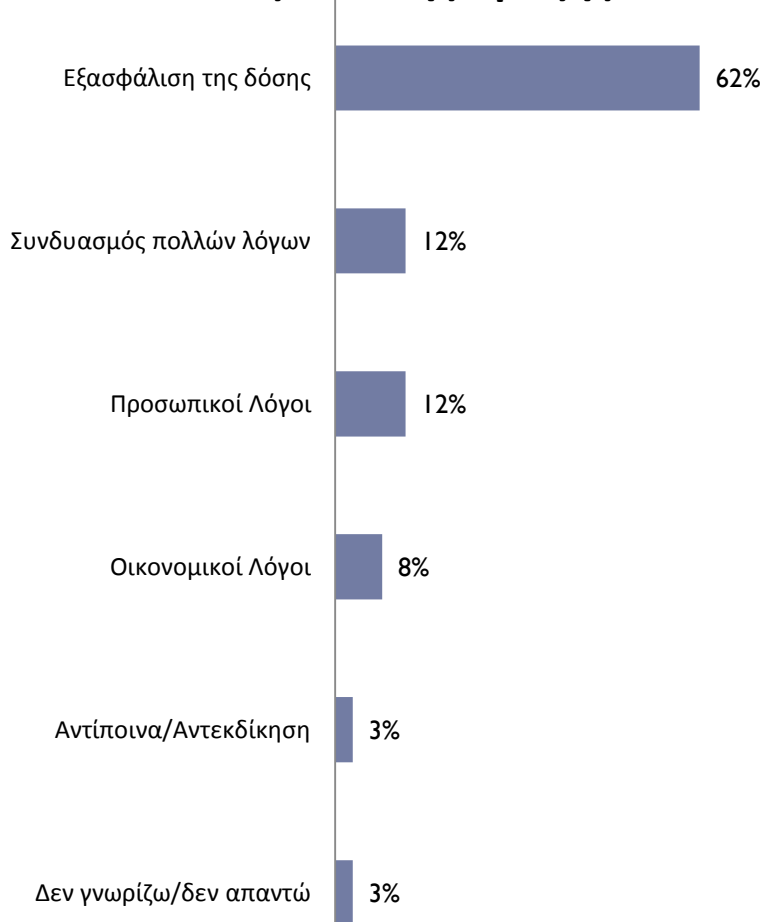
- κλοπή **37%**,
- εμπόριο/διακίνηση (**22%**),
- ξυλοδαρμό (**12%**),
- κατοχή/χρήση/παρασκευή ναρκωτικών ουσιών (**11%**),
- ληστεία (**6%**),
- Εξαιρετικά χαμηλά ποσοστά μεταξύ **1%-2%** αποδίδονται στα ακόλουθα:
χουλιγκανισμός, πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης,
βιασμός/αποπλάνηση/ασέλγεια, πορνεία, αντίσταση κατά της Αρχής,
σωματεμπορία

Αιτιολογία κλοπής

- *για την εύρεση χρημάτων για τη δόση τους [συχνά τα θύματα προέρχονται από το οικογενειακό τους περιβάλλον]*

ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Λόγοι τέλεσης της αξιόποινης πράξης

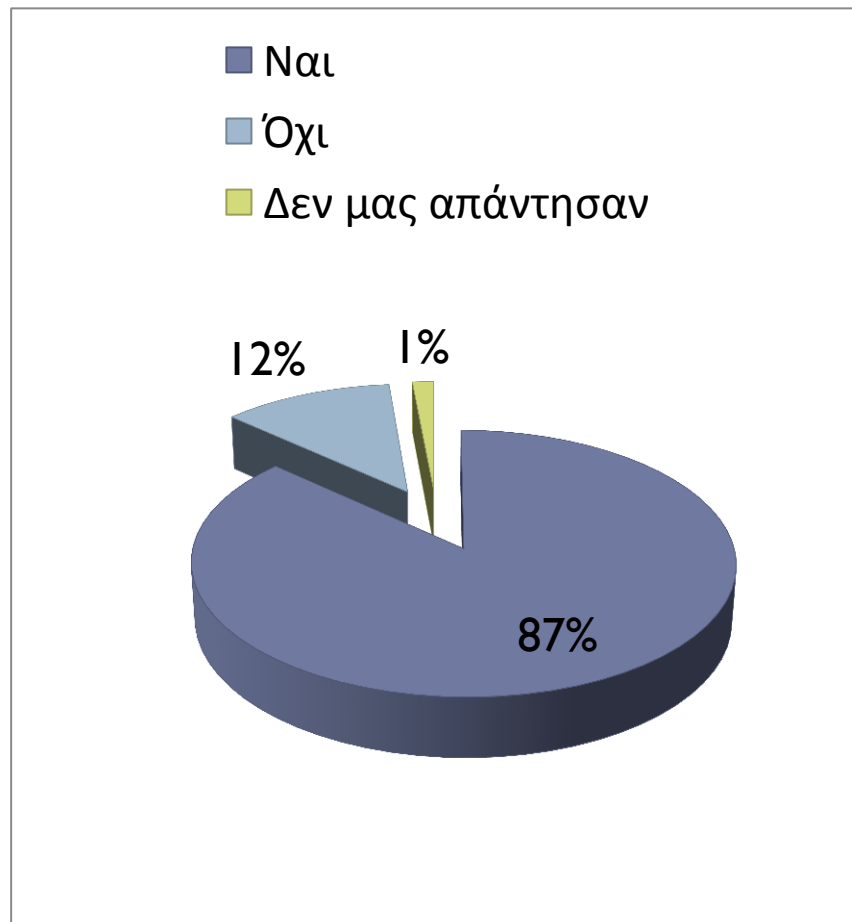

Λόγοι τέλεσης της αξιόποινης πράξης

- εξασφάλιση της δόσης **(62%)**,
- προσωπικοί λόγοι **(12%)**,
- οικονομικοί λόγοι **(8%)**,
- αντίποινα/εκδίκηση **(3%)**,
- **12%** : συνδυασμός πολλών λόγων

ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Έρθατε αντιμέτωπος/η με τη δικαιοσύνη;

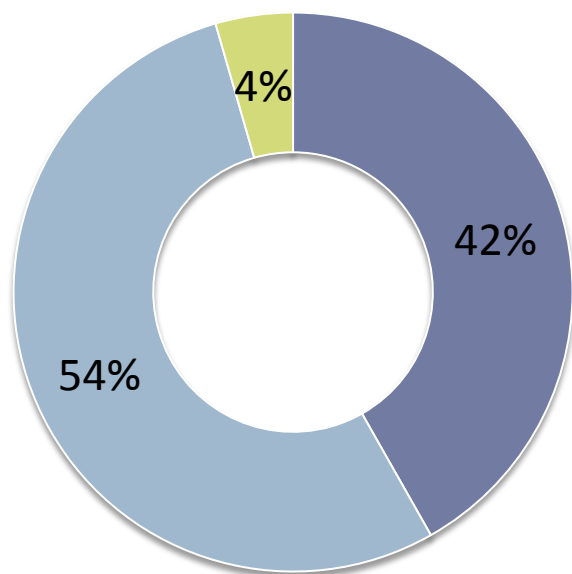

- Στην ερώτηση εάν ήρθαν αντιμέτωποι με τη δικαιοσύνη εκείνοι που διέπραξαν κάποιο ποινικό αδίκημα, **87%** απάντησε **θετικά** έναντι **12%** που απάντησε **αρνητικά**.

ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Έχετε φυλακιστεί ποτέ για κάποιο αδίκημα ;

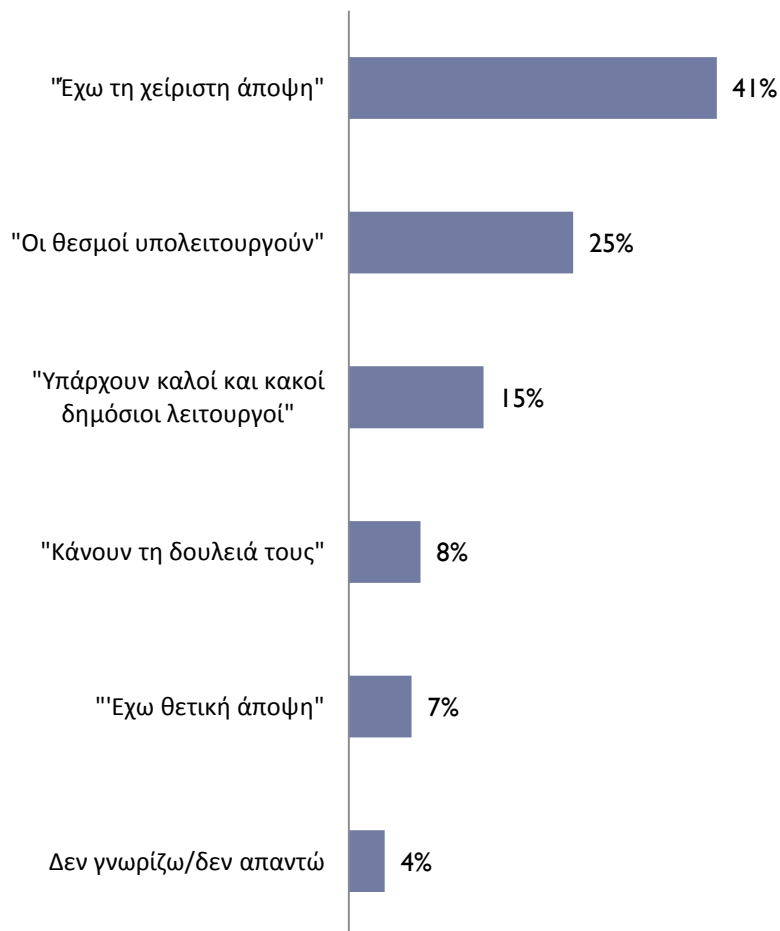
- Ναι
- Όχι
- Δεν μας απάντησαν

- Παρά το μεγάλο ποσοστό του δείγματος που είχαν διαπράξει κάποιο αδίκημα, αντιμέτωπο με την ποινή της φυλάκισης ήρθε **το 42%**
- **54%** του δείγματος **δεν έχει έρθει αντιμέτωπο με την ποινή της φυλάκισης**

ΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Ποια είναι η άποψή σας για την αστυνομία και γενικότερα τη δικαιοσύνη;

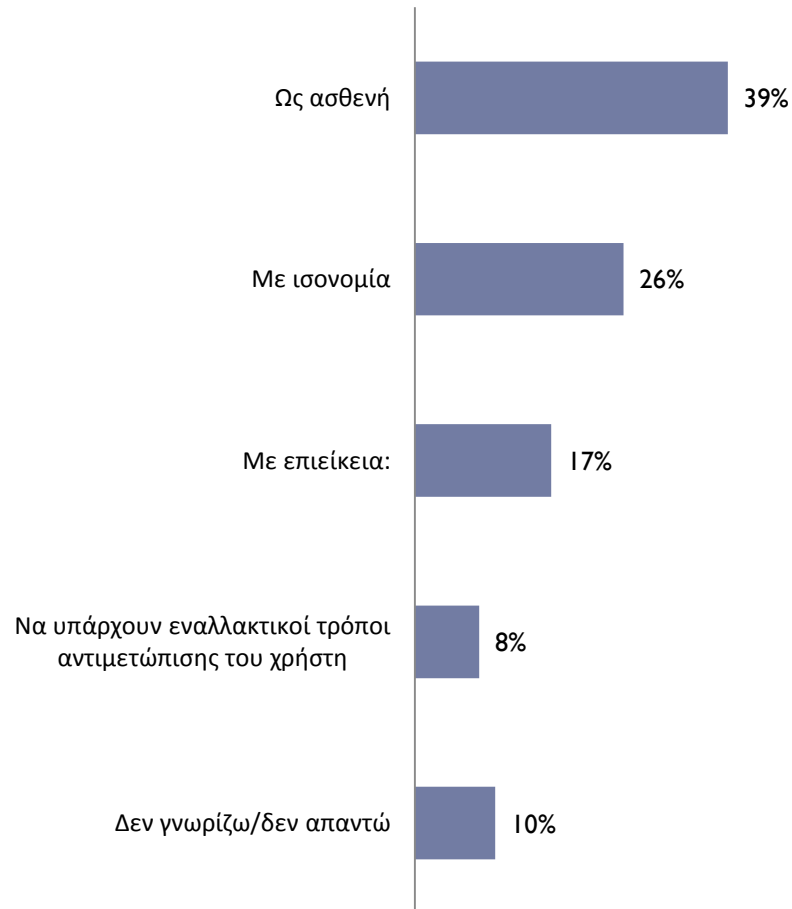

Χαρακτηριστικές είναι οι συμπληρωματικές απαντήσεις που έδωσαν στην εν λόγω ερώτηση:

- «Θέλω να τους δω (τους αστυνομικούς) να πεθαίνουν από ένεση γιατί έχω φάει πολύ ξύλο»,
- «Η δικαιοσύνη είναι καλή, αλλά πάει και με την ώρα της»,
- «Τη δουλειά τους κάνουν, αλλά μερικοί την έχουν δει λίγο 'Ράμπο'». Άλλοι είναι αδιάφοροι, άλλοι είναι άνθρωποι. Είναι πού θα πέσεις».
- «Είμαστε πειραματόζωα της αστυνομίας και της δικαιοσύνης».

ΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Πώς θα έπρεπε, κατά τη γνώμη σας, να σας αντιμετωπίζει η αστυνομία και η δικαιοσύνη;

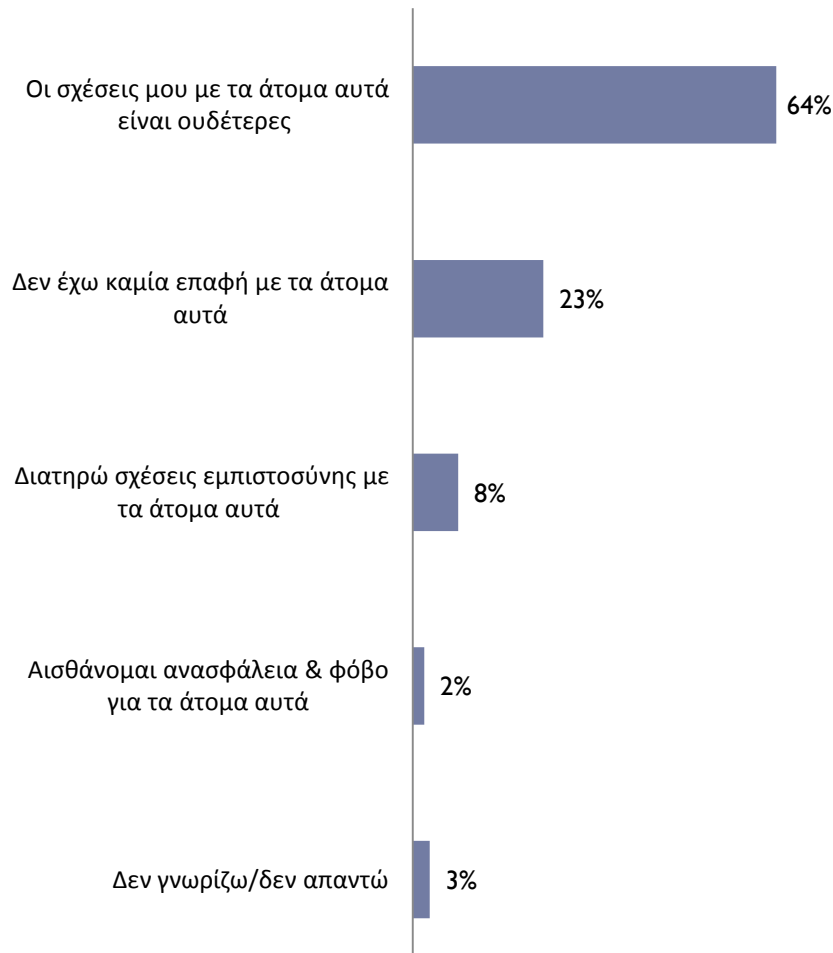

Χαρακτηριστικό είναι και το σχόλιο ενός ερωτώμενου:

«Εμάς τα πρεζάκια δεν μας αντιμετωπίζουν ως άτομα εξαρτημένα, όχι επειδή δεν μπορούν αλλά επειδή δεν θέλουν. Θέλουν να επιβάλλουν την εξουσία τους με κάθε μορφή βίας εκεί που μπορούν. Θα πρέπει να μας αντιμετωπίζουν ως αρρώστους, σαν ασθενείς που χρειάζονται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη»

ΣΧΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΧΡΗΣΤΕΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

Ποιες είναι οι σχέσεις σας με τους χρήστες ναρκωτικών;

- Έχοντας αναθεωρήσει και προσπαθώντας να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο αφήνουν πίσω τις παλιές τους συνήθειες, το γενικότερο τρόπο ζωής τους
- Κρατώντας ουδέτερες σχέσεις, ελαχιστοποιούν τις πιθανότητες υποτροπής

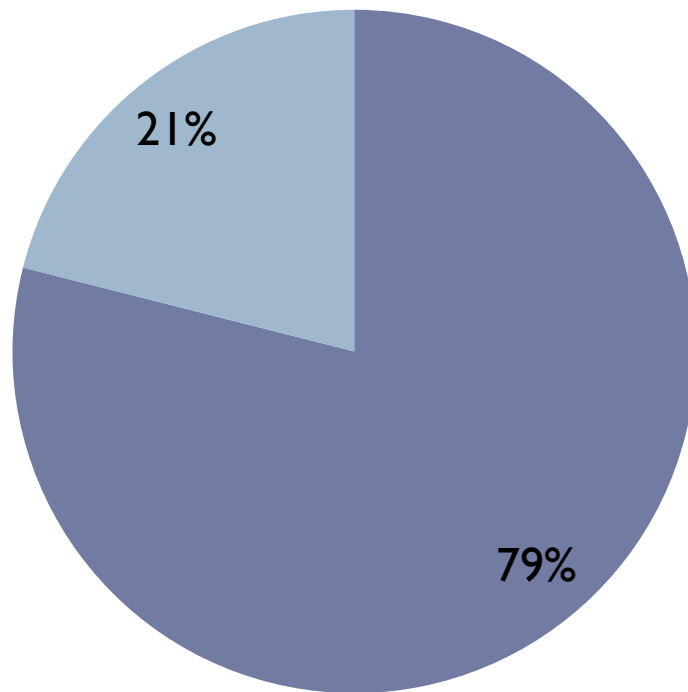
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Το κοινωνικό σας περιβάλλον σας έχει περιθωριοποιήσει λόγω

της χρήσης;

■ Ναι

■ Όχι

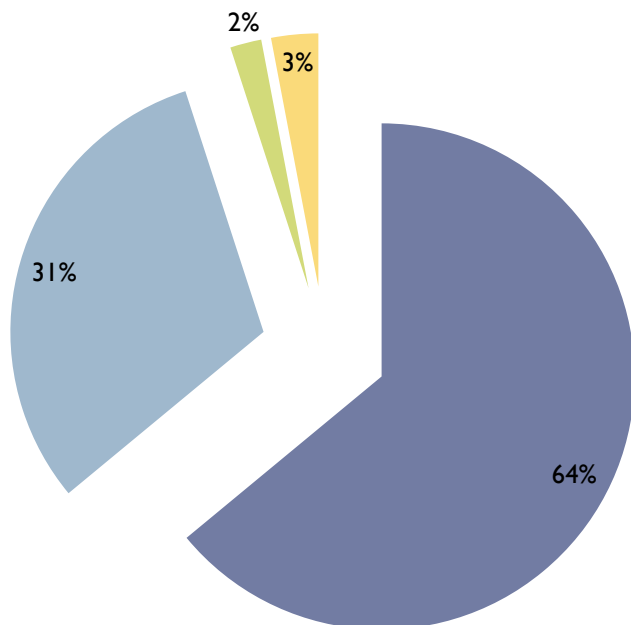

- Πιστεύουν ότι το κοινωνικό τους περιβάλλον τους περιθωριοποιεί λόγω της χρήσης ναρκωτικών ουσιών **(79%)**
- Επειδή ως χρήστες θεωρούνται επικίνδυνοι για το κοινωνικό σύνολο, καθώς προκαλούν συναισθήματα αποστροφής και φόβου.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Υπήρξε διαφορά σε σχέση με πριν;

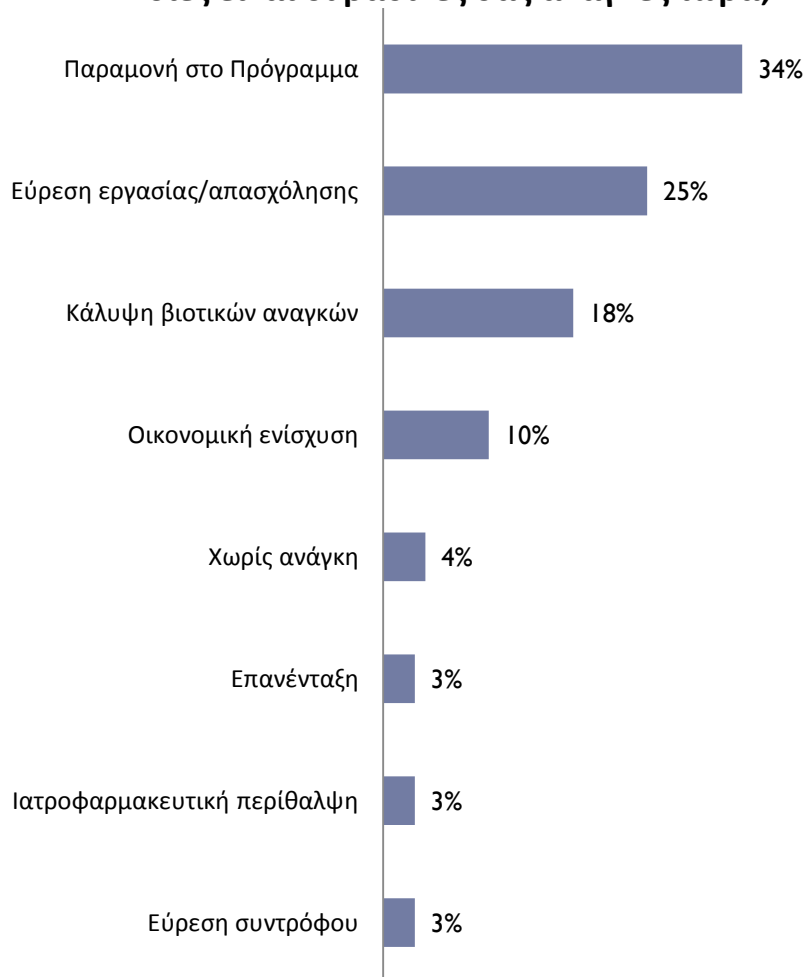
■ Θετικότερη αντιμετώπιση ■ Καμία διαφορά
■ Αρνητικότερη αντιμετώπιση ■ Δεν γνωρίζω/δεν απαντώ

- Θετικότερη ήταν η αντιμετώπιση για το **64%** του δείγματος από το άμεσο κοινωνικό του περιβάλλον σε σχέση με πριν
- **31%** υποστήριξαν ότι δεν υπήρξε καμία διαφορά
- **3%** δεν έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο αντιμετώπισης από τους γύρω του
- **2%** αντιμετώπισε μια αρνητική στάση

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Ποιες είναι οι βασικές σας ανάγκες τώρα;

- Η παραμονή στο πρόγραμμα : βασικότερη ανάγκη
- την εύρεση εργασίας/ απασχόλησης; Επίσης σημαντική ανάγκη
- Όσον αφορά τη σημασία της παραμονής στο Πρόγραμμα, οι ερωτηθέντες προσθέτουν:

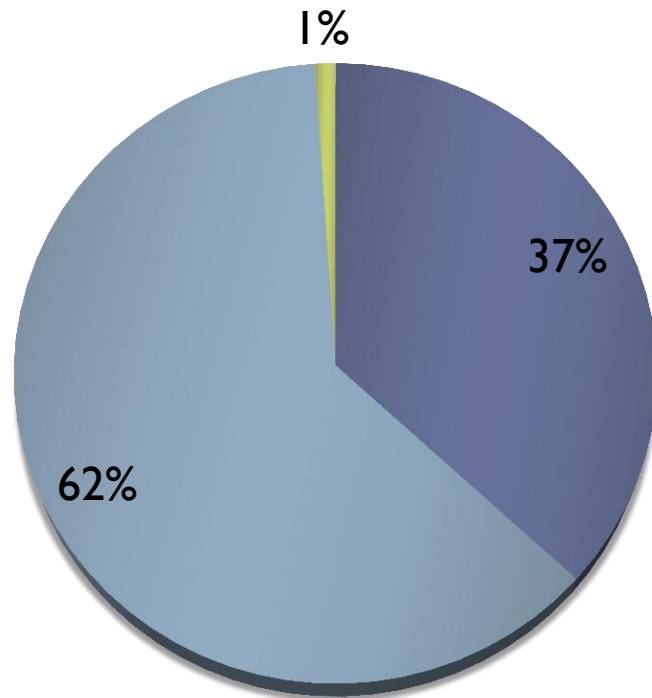
«Στο δρόμο έχεις πολλές ευκαιρίες για πισωγυρίσματα», η υποτροπή είναι κάτι που υπάρχει στο μυαλό, πάντα θα υπάρχει»,

«Μπορεί να πέσεις στη λούμπα και αυτό είναι εύκολο από κάποιους επιτήδειους».

ΚΡΑΤΟΣ

Μπορεί το κράτος να
ικανοποιήσει τις ανάγκες σας;

■ Ναι ■ Όχι ■ Δεν γνωρίζω

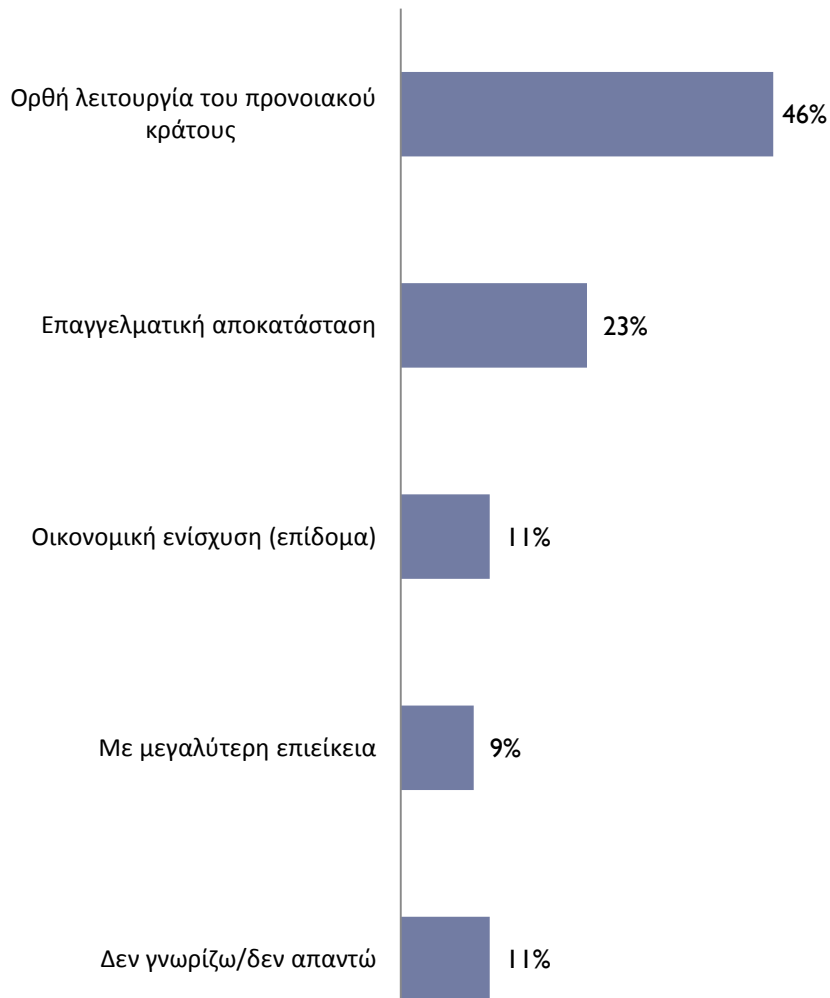
➤ **62%** του δείγματος απάντησε αρνητικά. Όπως μας κατέθεσαν *«Το κράτος έχει διαλυθεί. Μου έβαλε μια ταμπέλα, ένα νούμερο και με έχει στο περιθώριο».*

«Όλοι οι άνθρωποι, έχουν δικαίωμα στη θεραπεία, και ένα Κράτος Πρόνοιας πρέπει να φροντίσει για αυτό».

➤ **37%** των ερωτωμένων που πιστεύουν ότι το κράτος μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες τους, *«Μπορεί αλλά δεν θέλει, είναι εχθρός του λαού της κοινωνίας».*

ΚΡΑΤΟΣ

Με ποιους τρόπους θα μπορούσε το κράτος να ικανοποιήσει τις ανάγκες σας;

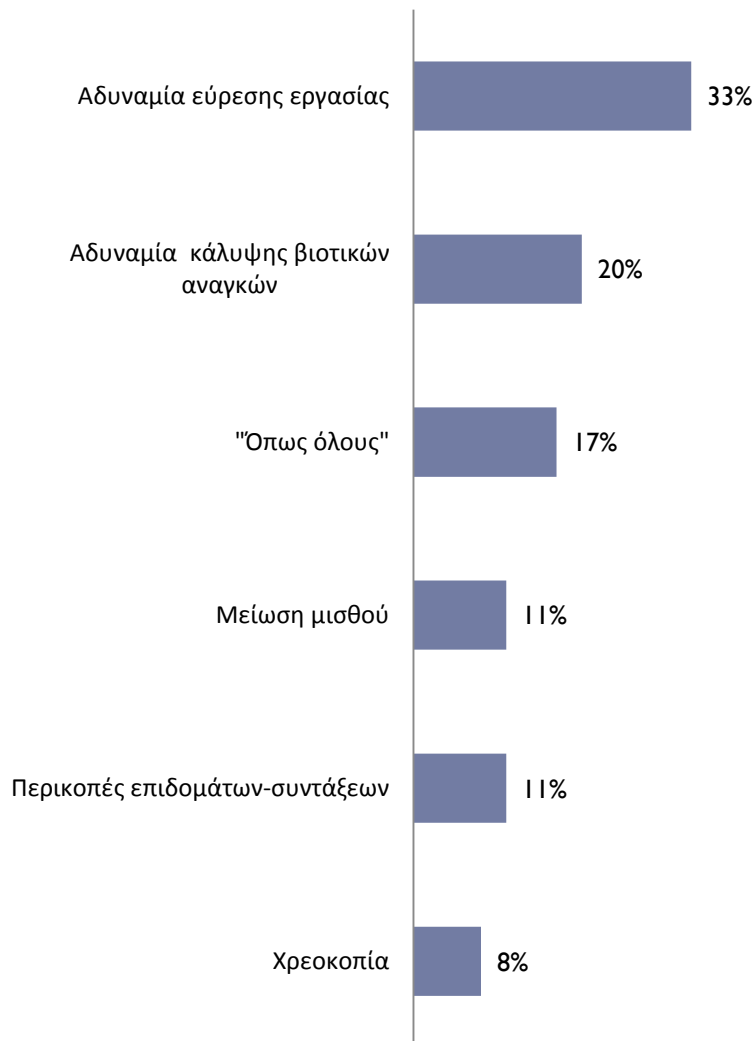
➤ **46%** : οι τρόποι με τους οποίους το κράτος μπορεί να βοηθήσει είναι κατά κύρια ομολογία η σωστή και ορθή λειτουργία του.

➤ Ακολουθούν, η επαγγελματική αποκατάσταση (**23%**) και η οικονομική ενίσχυση (**11%**) των ασθενών αυτών για την ορθότερη επανένταξή τους στην κοινωνία.

«Η οικονομική κρίση επηρεάζει τη δική σας κατάσταση;»

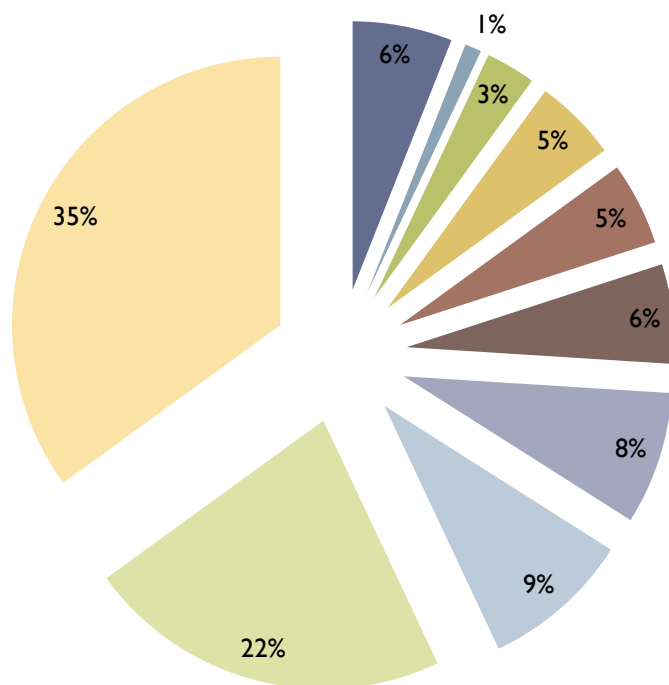
- **85%** του δείγματος απάντησε θετικά έναντι **15%** που έδωσε αρνητική απάντηση.
- Το ακόλουθο σχόλιο εκφράζει με χαρακτηριστικό τρόπο την πρόσληψη της κρίσης, σύμφωνα με έναν από τους ερωτηθέντες: *«τώρα με την κρίση μου ρουφήξανε το αίμα με το καλαμάκι της κόκας»*.
- Παρόλα αυτό μας ανέφεραν ότι ναι μεν τους επηρεάζει αλλά και χωρίς αυτήν δεν θα βρίσκονταν σε καλύτερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση.

Πώς σας επηρεάζει η κρίση;

- «αδυναμία εύρεσης εργασίας» **(33%)**,
- «αδυναμία κάλυψης βιοτικών αναγκών» **(20%)**,
- «όπως όλους» **(17%)**,
- «περιοκές επιδομάτων-συντάξεων» **(11%)**,
- «μείωση μισθού» **(11%)**,
- «χρεοκοπία» **(8%)**

Τι πιστεύετε ότι θα έλυνε το πρόβλημά σας;

- «εύρεση εργασίας» **(35%)**,
- «δημιουργία σχέσεων/οικογένειας» **(22%)**,
- «παροχή ιατρικών υπηρεσιών» **(9%)**,
- «οικονομική ενίσχυση (σύνταξη/επιδόματα)» **(8%)**,
- «κρατική μέριμνα» **(6%)**,
- «πλήρης απεξάρτηση» **(5%)**,
- «παροχή δραστηριοτήτων από τον ΟΚΑΝΑ και ψυχολογική υποστήριξη» **(5%)**,
- «αλλαγή τρόπου εισαγωγής στο πρόγραμμα» **(3%)**
- Δεν έχω κανένα πρόβλημα **(1%)**
- Δεν γνωρίζω /δεν απαντώ **(6%)**

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

➤ Ο φόβος των περισσότερων να μην υποτροπιάσουν

Όπως χαρακτηριστικά είπαν:

➤ «Υπάρχει το διαολάκι της υποτροπής μέσα μου, αλλά προσπαθώ να μην το αφήνω να με υπερνικά»

ΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

- Οι περισσότεροι ευελπιστούν στην επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος.
- Ωστόσο, παρά την αισιοδοξία μερικών δεν μπόρεσαν να μας προσδιορίζουν μια θετική προοπτική για το μέλλον τους.
- Και αυτό διότι αν και αναφέρουν ότι «*Η ζωή είναι ωραία, εμείς την κάνουμε δύσκολη*» στο πίσω μέρος του μυαλού τους «*Υπάρχει πάντοτε το ζιζάνιο της υποτροπής*».

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ